

PRÁCE S NADANÝMI DĚTMI

Nadané a mimořádně nadané děti mají specifické vzdělávací potřeby a potřebují ke svému rozvoji odpovídající podněty a vzdělávací materiály podle své kognitivní úrovně.

Nejčastěji se při práci s nadanými využívá akcelerace a diferenciacce učiva. Akcelerace znamená, že se dítě učí rychleji než jeho vrstevníci ve stejné třídě. Chápe zpravidla velice rychle, k procvičení nového učiva potřebuje méně času, postupuje rychleji. Pokud je jeho náskok v některém předmětu opravdu výrazný, lze uvažovat o tom, aby žák navštěvoval výuku daného předmětu ve vyšším ročníku, příp. i o přeskočení ročníku ve všech předmětech nebo o vytvoření skupiny žáků různého věku bez ohledu na ročníky.

Diferenciacce se uskutečňuje obohacováním, rozšiřováním a prohlubováním základního učiva. Obohacování výuky může probíhat do šířky (nová témata) i do hloubky (podrobnější rozvinutí tématu). V diferenciaci je možné využívat rozdělení látky na „3M“ – co žáci **musí** umět, co by **měli** vědět a co **mohou** vědět.

Pokud rodiče zjistí, že mají nadané dítě, a pokud chtějí, aby se mu někdo věnoval a pomohl jeho nadání rozvíjet, mohou se rozhodnout pro jeho umístění do školy pro nadané nebo do školy, která pracuje s nadanými formou integrace. V případě kolektivní integrace vznikají skupiny nadaných buď v rámci ročníku, nebo i napříč ročníky. V případě integrace individuální zůstává žák v běžné třídě a výuka probíhá na základě IVP, který je vytvořen na základě doporučení PPP a vychází z toho, v jakých oblastech se rozumové nadání žáka projevuje. Podle platných zákonů musí mimořádně nadané dítě diagnostikovat pedagogicko-psychologická poradna.

CHARTA PRÁV NADANÝCH DĚTÍ

1. Nadané dítě má právo být podporované prostřednictvím adekvátních zkušeností při vyučování i tehdy, když ostatní děti stejného věku nejsou schopné z těchto zkušeností profitovat.
2. Nadané dítě má právo být zařazené do skupin a být v kontaktu s ostatními nadanými dětmi během některých částí vyučování tak, aby mohlo být pochopené, podporované a stimulované.
3. Nadané dítě má právo být vzděláváno a ne být využíváno jako tutor nebo učitelův asistent během většiny školního dne.
4. Nadané dítě má právo na předkládání nových, pokrokových a netradičních myšlenek a koncepcí, bez ohledu na materiály a možnosti určené pro děti stejného věku nebo ročníku, v kterém je umístěno.
5. Nadané dítě má právo učit se takovým věcem, pojmům a koncepcím, které ještě neovládá, namísto toho, aby se muselo znovu učit poznatky, které už ovládá.
6. Nadané dítě má právo učit se rychleji než jeho vrstevníci a mít takové tempo učení, které je pro něj charakteristické.
7. Nadané dítě má právo myslet alternativně, vytvářet odlišné produkty a využívat intuici a inovaci v procesu vyučování.
8. Nadané dítě má právo být idealistické a citlivé ke spravedlnosti, právu, přesnosti a globálním problémům lidstva a mít příležitost vyjádřit svoje názory.
9. Nadané dítě má právo na všeobecné pochybnosti, na nabízení alternativních řešení a ocenění komplexnosti a důkladnosti svého myšlení.
10. Nadané dítě má právo být vytrvalé a cílevědomé ve svém dalším úsilí o získávání vědomostí.

(podle National Association for Gifted Children, uvedeno v knize Jolany Laznibatové *Nadané děti*)

TIPY NA LITERATURU A INTERNETOVÉ STRÁNKY O NADANÝCH

- James R. Campbell: *Jak rozvíjet nadání vašich dětí*, Portál, Praha 2001
- Vladimír Dočkal: *Zaměřeno na talenty*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005
- Václav Fořtík, Jitka Fořtíková: *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*, Portál, Praha 2007
- Malcolm Gladwell: *Mimo řadu*, Dokořán, 2009
- Jana Jurášková, *Základy pedagogiky nadaných*, Formát, Pezinok, 2003
- Jolana Laznibatová: *Nadané dítě*, Iris, Bratislava 2007 (3. Vydání)
- Franz J. Monks, Irene H. Ypenburg: *Nadané dítě*, Grada, Praha 2002
- Šárka Portešová: *Rozumově nadané děti s dyslexií*. Portál, Praha 2011
- www.centrumnadani.cz
- www.nadanedeti.cz
- www.talent-nadani.cz
- www.talenty.eu
- www.projekt-nadani.cz
- www.nagc.org (stránky americké National Association for Gifted Children)
- www.nagcbrtain.org.uk (stránky britské National Association for Gifted Children)
- www.douance.be (belgické stránky o nadání)

NÁMĚTY PRO PRÁCI S DĚTMI

šifry, rébusy, zajímavé knihy, pracovní sešity apod.

- Thomas Armstrong: *Každý je na něco chytrý*, Portál, Praha 2011
- Hans Magnus Enzensberger: *Matematický čert*, Dokořán, Praha 2006
- Petr Kukul: *Povídání a hry s českými příslovími* (pro děti od 6 do 10 let), Grada, Praha 2007
- *Barevná čeština pro prvňáčky / druháky / třetáky / čtvrtáky / pátáky* (vyd. SPN - pedagogické nakladatelství)
- *Barevná matematika pro prvňáčky / druháky třetáky / čtvrtáky / pátáky* (vyd. SPN - pedagogické nakladatelství)
- Vlasta Blumentrittová, Jaroslava Bukáčková: *Český jazyk zábavně* (vyd. Blug)
- Eva Horáková: *Pohádkový svět*, Portál, Praha 2011
- Eva Horáková: *Zvířátka*, Portál, Praha 2010 (knížky psané velkými tiskacími písmeny, vhodné pro děti, které se naučily číst samy nebo se učí číst genetickou metodou)
- Bohumil Novák a kol.: *Počítejte s Klukanem* (vyd. Prodos)
- Iva Nováková: *Víš, co čteš?*, Portál, Praha 2010 (pro začínající čtenáře)
- Iva Nováková: *Zábavný pravopis*, Portál, Praha 2009
- Václav Fořtík: *Nové testy IQ*, Plot, Praha 2009
- Simona Pišlová: *Jazykové hry*, Fortuna, Praha 2008
- Zuzana Pospíšilová: *Máš nadání na hádání*, Portál, Praha 2011
- Dana Sklenářová: *Všeználek*, vyd. ABM Mikula Mrózek sdružení
- Lenka Zemanová, Michaela Bergmannová: *Výři nesýčkují. Veselé povídky s vyjmenovanými slovy*, Portál, Praha 2011
- Zábavné počítání. Nejlepší kolekce zábavných matematických her, vyd. Svojtka 2009
- časopis Makovice (pro luštitelé od 8 do 108 let)
- časopis *21. století Junior* (pro zvědavé děti od 8 do 14 let)